

Найбільш статистично значущими чинниками, що зумовлюють економічне зростання в Королівстві Нідерланди, за результатами регресійного моделювання є ефективність уряду, збільшення тривалості життя, рівень верховенства законів, частка послуг у ВВП, соціальна глобалізація.

Нідерланди стабільно займають високі місця у світових рейтингах, які оцінюють різні аспекти життя в країні. У їх числі – 1-е місце за розгалуженістю доріг, 2-е – за якістю водопостачання, експорту продуктів харчування і кількості Інтернет-користувачів [2].

Список використаних джерел

1. New Maddison Project Database [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ggdcc.net/maddison/maddison-project/data.htm>
2. The Global Economy. The Economy of the Netherlands [Electronic resource]. – Mode of access: <http://theglobaleconomy.com/Netherlands/>

І. Є. Журба,

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародної інформації та країнознавства,
Хмельницький національний університет, м. Хмельницький*

ЕВОЛЮЦІЯ СИСТЕМНИХ ЗМІН У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ УКРАЇНА – ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

Доведено, що в результаті аналізу наявного теоретичного і практичного досвіду функціонування міжнародних економічних відносин між ЄС і Україною, в основі яких є регіональна співпраця, ми можемо сформулювати парадигму регіональної співпраці, зокрема транскордонного співробітництва як сукупність теоретичних положень і основоположних принципів.

Отже, у цьому контексті міжнародні економічні відносини в основі яких є регіон (різних ієрархічних рівнів) виступає як: а) основа міжрегіонального, транскордонного та міждержавного співробітництва, база формування євро регіону та міжнародних економічних відносин; б) частина світового економічного простору, що має ресурсну базу і певну свободу дій для входження в світову економіку; в) самодостатня одиниця в національно-господарському комплексі країни, наділена певними правами і відповідальністю; г) суб'єкт національно-господарського комплексу країни, що акумулює сучасні технології регіонального управління для досягнення якнайкращої структури валового регіонального продукту; д) частина національної інноваційної системи, що забезпечує реалізацію її цільових показників і напрямів[1–3].

Особливого наукового та прикладного значення набувають проблеми, пов'язані із наявністю економічних флуктуацій (коливання – багаторазові циклічні зміни макроекономічних показників) у транскордонному співробітництві. Флуктуації можна охарактеризувати наступними властивостями: а) волатильністю; б) періодичністю; в) інертністю [4; 5].

Потрібно періодично відновлювати втрачену рівновагу виробництва, обміну, розподілу, споживання у процесі міжнародних економічних відносин, враховуючи вплив чинників циклічності соціально-економічної діяльності і визначаючи стратегію сталого розвитку.

Встановлено, що одним із концептуальних положень нової парадигми транскордонного співробітництва є відображення транскордонного регіону як відкритої системи, що взаємодіє із світовим економічним середовищем, при цьому світова економіка розглядається як стратегічний ресурс розвитку певного типу регіону.

З'ясовано, що міжнародні економічні відносини є основою світових економічних інтеграційних процесів, під якими розуміємо об'єднання стійких зв'язків і залежностей в соціально-економічній, політичній і геополітичній сферах на міжрегіональному і міждержавних рівнях [2–5].

Таким чином, інтеграційні процеси – це процеси багаторівневі, що охоплюють різноманітні соціально-економічні зв'язки, відносини та структури.

Обґрунтовано тенденції прояву інтеграційних процесів на транскордонному і міжрегіональному рівнях. Відзначено, що чим більше транскордонний регіон використовує потенціал міжнародного поділу праці, тим вищі темпи його економічного зростання.

Аргументовано, що основою міждержавних виробничо-економічних систем є регіональні енерговиробничі цикли та кластери. З'ясовано, що регіональні енерговиробничі цикли – це вся сукупність виробничих процесів, які послідовно розгортаються у транскордонному економічному районі на основі поєднання певних видів енергії та економічної сировини від первинних форм добування і збагачення до одержання всіх видів готової продукції, які можна виробляти на місці, виходячи з наближення виробництва до джерел сировини й енергії та раціонального використання усіх компонентів сировини й енергетичних ресурсів по різні боки кордону сусідніх держав.

Основою трансформації міжнародних економічних відносин між Україною і ЄС є кластери. На основі дослідження зроблено висновок, що формування прикордонних кластерних моделей в економіці Україною та ЄС перебуває між двома умовно окресленими «трикутниками»: кластероутворюючим – три «К» (концентрація, комунікація й конкуренція) і кластеропідтримуючим – три «С» (спеціалізація, співробітництво й синергія).

Три «К» є додатковими умовами глобалізації та транскордонного співробітництва, що об'єктивно приводять до появи в окремих адміністративно-територіальних одиницях нових утворень типу кластерів.

У тезах проаналізовано структурну модель механізму трансформації системи міжнародних економічних відносин між Україною і ЄС. Для того щоб обґрунтувати основні напрями удосконалення механізму трансформації міжнародних економічних відносин України з країнами ЄС, необхідно з'ясувати передусім суть самого механізму (рис. 1).

Рис. 1. Структурна модель механізму трансформації системи міжнародних економічних відносин Україна – ЄС [5]

Цей механізм складається з внутрішньої (ендогенної-1) та зовнішньої (екзогенної-2) підсистем. Особливості ендогенної підсистеми полягають у якісній динаміці ринкової трансформації економіки України, екзогенної – в еволюційній закономірності інституційно-економічної трансформації країн Європейського Союзу. Екзогенна та ендогенна підсистеми утворюють цілісну систему (3), що взаємодіє та формує трансформаційний ефект лише на рівні транскордонного регіону.

Тому, транскордонний регіон – це той «будівельний майданчик», соціально-економічний рівень, на якому починаються соціально-економічні трансформаційні зміни з подальшим розповсюдженням цього ефекту на всю територію сусідніх держав по різні боки кордонів.

Отже зробимо такі висновки:

1. З'ясовано сучасну типологію та структуру регіонів. Запропоновано понятійний апарат різних типів регіонів та їх вплив на міжнародне економічне співробітництво. Визначено парадигму розвитку регіонів у системі міжнародних відносин та з'ясовано концептуальні положення міжнародної регіональної співпраці, де транскордонний регіон є основою єврорегіону та міжнародних економічних відносин.

2. Проаналізовано принципи міжнародних економічних відносин та регіонального співробітництва, зокрема світову економіку визначено як стратегічний ресурс розвитку транскордонного регіону. Було визначено характерні ознаки інтеграційних процесів у міжнародних відносинах на міждержавному та міжрегіональному рівнях. Обґрунтовано систему суспільно-економічних просторових зв'язків у процесі міжнародних відносин.

3. Дано аналіз складових діяльності міждержавних кластерних об'єднань, які знаходяться під впливом кластероутворюючих чинників (концентрація, комунікація та конкуренція), а також кластеропідтримуючих (спеціалізація, співробітництво та синергія). В результаті дослідження побудовано структурну модель механізму трансформації системи міжнародних економічних відносин між Україною та країнами ЄС.

Список використаних джерел

1. Журба І. Є. Економічна природа транскордонного співробітництва / І. Є. Журба // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – Хмельницький. – 2012. – № 4, Т. 2. – С. 36-42.

2. Журба І. Є. Інтеграційні імперативи розвитку транскордонного співробітництва країн Центральної та Східної Європи. / І. Є. Журба. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки. – Херсон. – 2014. – Вип.5, Ч.1. – С.61-65.

3. Журба І. Є. Методологічні основи трансформації транскордонного співробітництва держав Центрально-Східної Європи / І.Є. Журба, А.П. Румянцев // Економіка ринкових відносин. – 2014. - №1. – С. 11-17.

4. Журба І. Є. Транскордонне співробітництво країн Центральної та Східної Європи в умовах розширеного ЄС (питання теорії та практики): монографія / І. Є. Журба. – Хмельницький: ХНУ, 2008. – 311 с.

5. Журба І. Є. Пріоритетні форми трансформації транскордонного співробітництва в умовах наближення України до ЄС: Монографія / І. Є. Журба. – Хмельницький : ХНУ, 2012. – 276 с.